Olosuhteiden vaikutus porkkanakemppivioitukseen ja Liberibakteerin esiintymiseen

Anne Nissinen, Luke

© Luonnonvarakeskus

Luke
LUONNONVARAKESKUS

Background: *Trioza apicalis*

- talvehtineet aikuiset naaraat aiheuttavat pahimman tuhon
- lehtivioitus tulee näkyviin 2 vrk:ssa (1-5 vrk) (Markkula ym. 1976)
- Porkkanakempin vioituksen on katsottu olevan äkämänmuodostusreaktio (Lundblad 1929, Hodkinson 1984, 2009)

Fig. 4. Kimplante af Gule-rod med begyndende »Kruse-syge« (ca. 3 Gange forstørret).

© Luonnonvarakeskus
Luke LUONNONVARAKESKUS

Juuren vioittumisnopeus

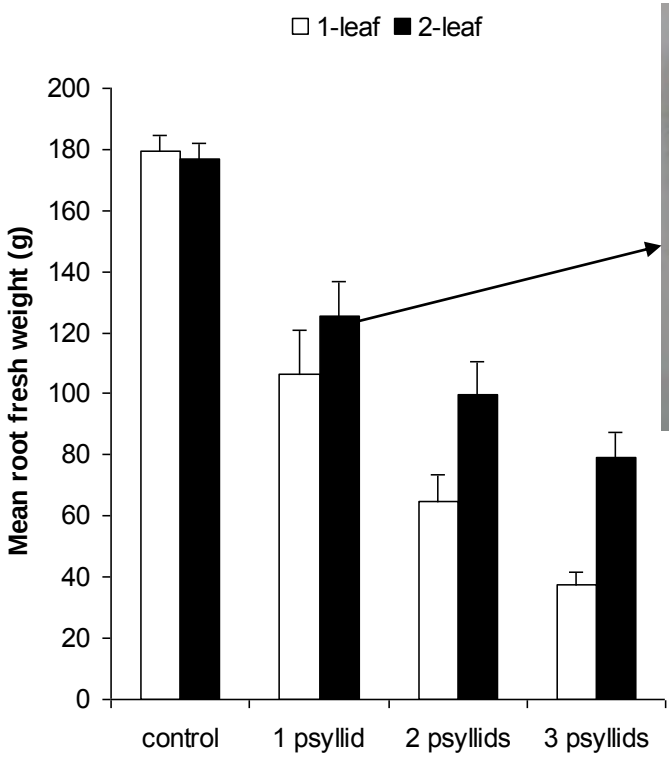

Kuvat: Anne Nissinen

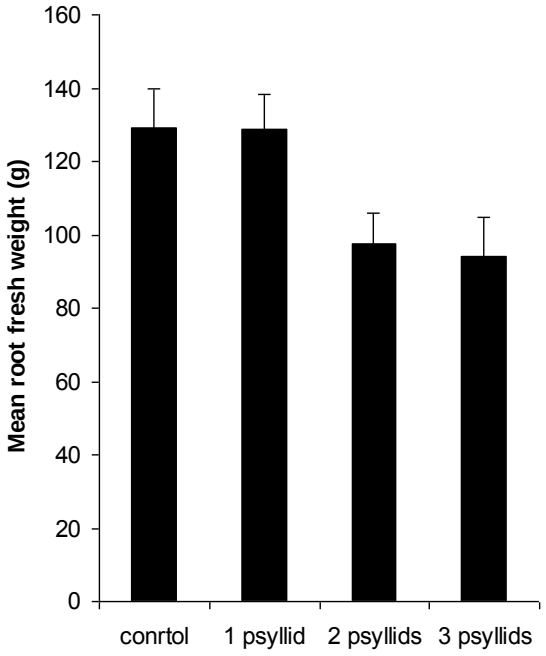

Nissinen ym. 2012. Annals of Applied Biology 161:68-80.

© Luonnonvarakeskus

Luke
LUONNONVARAKESKUS

’*Candidatus* Liberibacter solanacearumin’ aiheuttamat oireet perunalla mukuloissa

Kuvat: Anne Nissinen

- Haplotyypit A ja B aiheuttavat perunassa:
- Ruskea tai punertava napa
- Mallon säteittäinen ruskettuminen, joka esiintyy mukulan LÄPI (Secor ym. 2009)
- Oire voimistuu paistettaessa
- Mutta vaihtelua on:
  - lajikkeiden
  - altistusajankohdan ja
  - ympäristöolosuhteiden suhteen
- Suomessa porkkanoissa esiintyy haplotyyppi C

© Luonnonvarakeskus

Luke
LUONNONVARAKESKUS

Porkkanakempin ja CLs haplotyypin C vioitusoireet porkkanalla kasvihuoneessa

CLs-

CLs+

Kempin vioitus

© MTT Agrifood Research Finland

© Luonnonvarakeskus

Luke LUONNONVARAKESKUS

Viotusten kehitys kasvihuoneessa

- Lehtien kirhatuminen lakkaa, kun kemppi poistetaan (Láska 1964, Markkula et al.1976, Nissinen et al. 2007)

© Luonnonvarakeskus

Kuva: Annen Nissinen

Lehtien värittyminen
Noin 1,5 kk
Kempin syönnistä

Lehtien kihartuminen

Kuva: Annen Nissinen

© Luonnonvarakeskus
Luke LUONNONVARAKESKUS

Kemppivioituksen ja liberibakteeri-infektion kehittyminen pellolla

- Tutkimuksen tavoitteena oli määrittää kemppivioituksen ja CLso-infektioiden jakautuminen porkkanapellolla,
- tutkia CLso-infektion kehityksen dynamiikka kentällä,
- määrittää vektorin esiintymisen ja taudin ilmenemisen välinen aikaväli

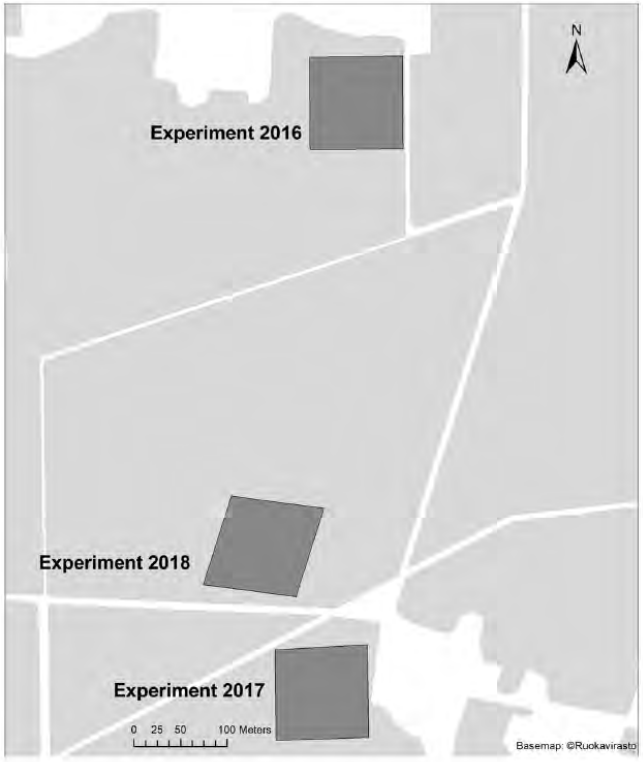

FIGURE 1 Schematic picture of the location of the experimental plots within the carrot farm in 2016, 2017 and 2018

Nissinen AI, Haapalainen M, Ojanen H, Pirhonen M, Jauhiainen L. Spreading of *Trioza apicalis* and development of "*Candidatus* Liberibacter solanacearum" infection on carrot in the field conditions. Ann Appl Biol. Ann Appl Biol. 2021;178:39–50

© Luonnonvarakeskus

Otanta

- Lajike: Romance.
- Kemppien lentoa tarkkailtiin keltaliima-ansoilla
- Koekenttä (100 x 100 m) jaettiin 25 soluun, joiden koko oli 20 x 20 m
- Näytteenottopisteet sijoitettiin eri etäisyydelle toisistaan siten, että
- painotettiin näytteenottopisteitä pienellä etäisyydellä toisistaan (<5 tai 5–15 m) > variogammin vaatimus

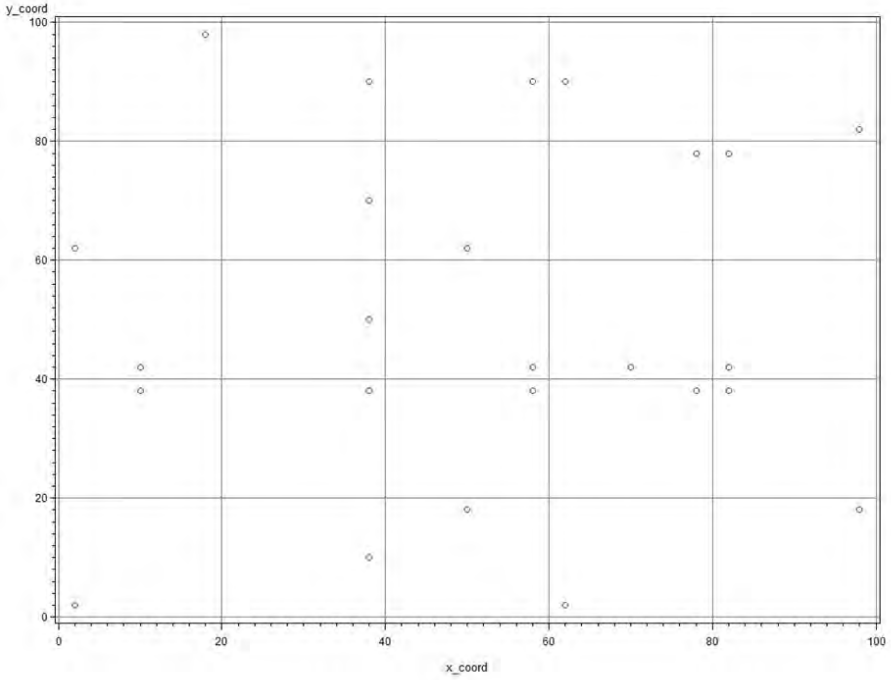

© Luonnonvarakeskus

Otanta

- 3 porkkanaa/piste, 4 kertaa kesässä
- Mitattiin:
  - Juurenpaino
  - Naatin paino
  - Lehtien lukumäärä
  - Kempin vioitukset
  - Värittyneiden lehtien lukumäärä
  - Liberibakteeritiitteri (HY)

© Luonnonvarakeskus

Sääolosuhteet

	Sademäärä			keskilämpötila		
	2016	2017	Pitkän ajan keskiarvo	2016	2017	Pitkän ajan keskiarvo
kesäkuu	74.4	101.7	67.1	14.7	12.8	14.2
heinäkuu	56.8	44.6	72.2	16.8	14.9	17.0
elokuu	67.3	93.9	74.1	15.0	14.6	15.5
syyskuu	40.3	41.7	54.9	11.6	10.4	10.4

- Suurempi sademäärä vuonna 2017 erityisesti kesäkuussa kuin vuonna 2016
- Korkeammat keskilämpötilat kesäkuukausina 2016
- Korkeampi lämpösumma 2016

© Luonnonvarakeskus

Porkkanakempin lento ja vioitusten jakauma

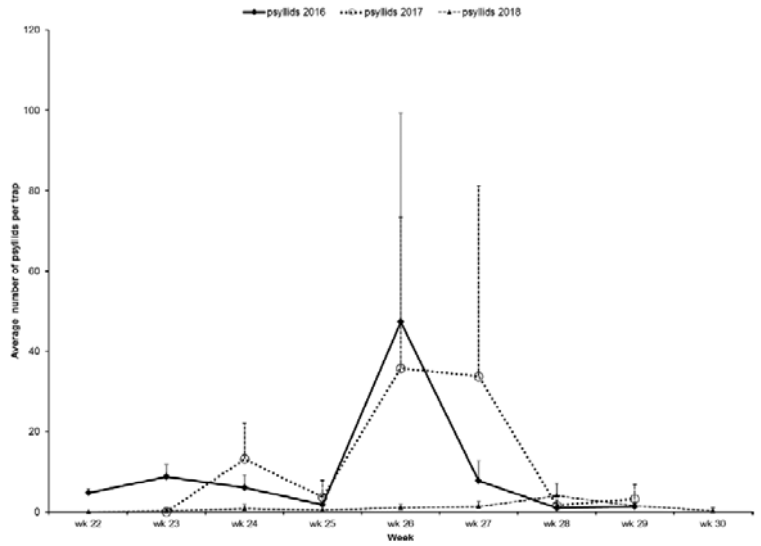

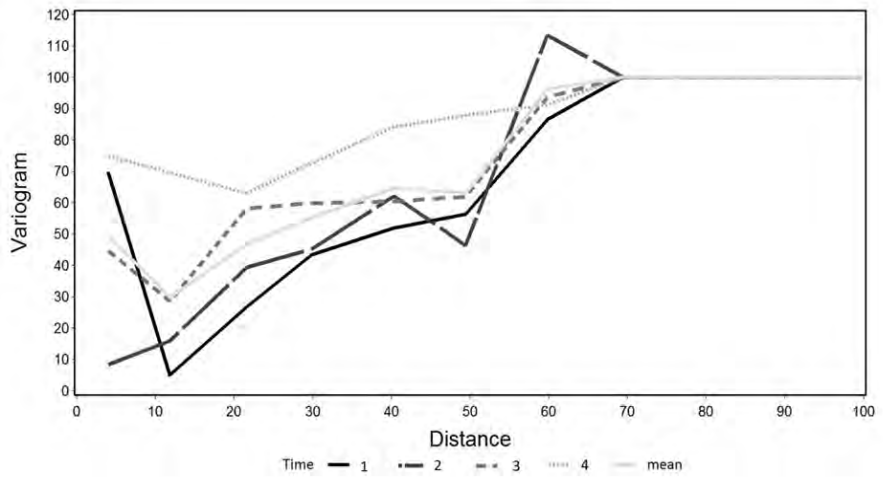

Lähde: Nissinen ym. Ann Appl Biol. 2021;178:39–50

Alueellinen jakauma paljasti, että kemppivioitukset olivat aggrekoituneita, minkä osoitti autokorrelaation häviäminen 40–60 m matkalla.

© Luonnonvarakeskus

Liberibakteeri-infektion kehittyminen pellolla 2016-2017

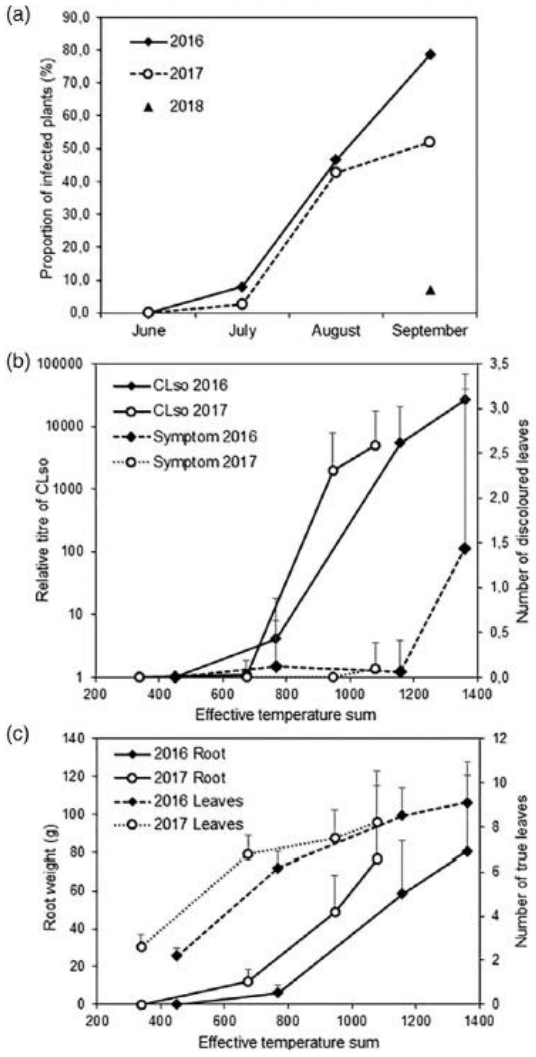

- Vuonna 2018 porkkanakempin ansasaaliit lentohuipussa olivat vain 8–11% edellisen vuoden saaliista; vastaavasti CLso-infektio havaittiin vain 7%:ssa porkkananäytteistä syyskuussa 2018.
- CLso-tiitterin nousu näytti olevan riippuvainen lämpötilasta.
- suurin nousu alkoi heinäkuun lopulla, joka on Suomen lämpimin kuukausi.
- Taimien voimakkaampi kasvu varhaisessa vaiheessa vuonna 2017 voi selittää viimeisen näytteenottoaikana vuonna 2017 havaitut pienemmät ruokintavaurioiden prosenttiosuudet.

Nissinen ym. Ann Appl Biol. 2021;178:39–50

© Luonnonvarakeskus

Peltonäkymät

22.9.2016

Kuva: Hannu Ojanen

20.9.2017

Kuva: Annen Nissinen

© Luonnonvarakeskus

Johtopäätökset

- Sademäärällä ja tehoisan lämpösumman määrällä oli vastakkaiset vaikutukset sekä porkkanakempin syöntivioiitukseen että CLso-infektioon
- Porkkanan nopea kehitys varhaisissa kasvuvaiheissa suojaa niitä kempin vioituksilta
- Voi olla kannattavaa kastella porkkanat varhaisissa kasvuvaiheissa kasvun nopeuttamiseksi ja porkkanoiden suojaamiseksi kempin vioituksilta
- CLso-tiitterin vaikutus juuren painoon havaittiin vain korkeimmilla bakteeritiittereillä vuonna 2016.
- Porkkanan sadonmenetysten CLso-infektion seurauksena odotetaan esiintyvän useammin ilmastonmuutoksen edetessä, kun kasvukauden lämpötilat kohoavat.

© Luonnonvarakeskus

LukeKaskas-mobiilisovelluksen hyödyntäminen tarkkailussa

- LukeKaskas-sovellukseen voi rekisteröityä täällä:
- https://maatalousinfo.luke.fi/fi/cms/kasterveys/lukekaskas
- Sovellus on ilmainen
- LukeKaskas sovellukseen on tehty v. 2020 kaalin tuhoojien kuvaukset, aiemmin oli jo porkkanan tuhoojat
- Havainnot on mahdollista tallentaa kartalle

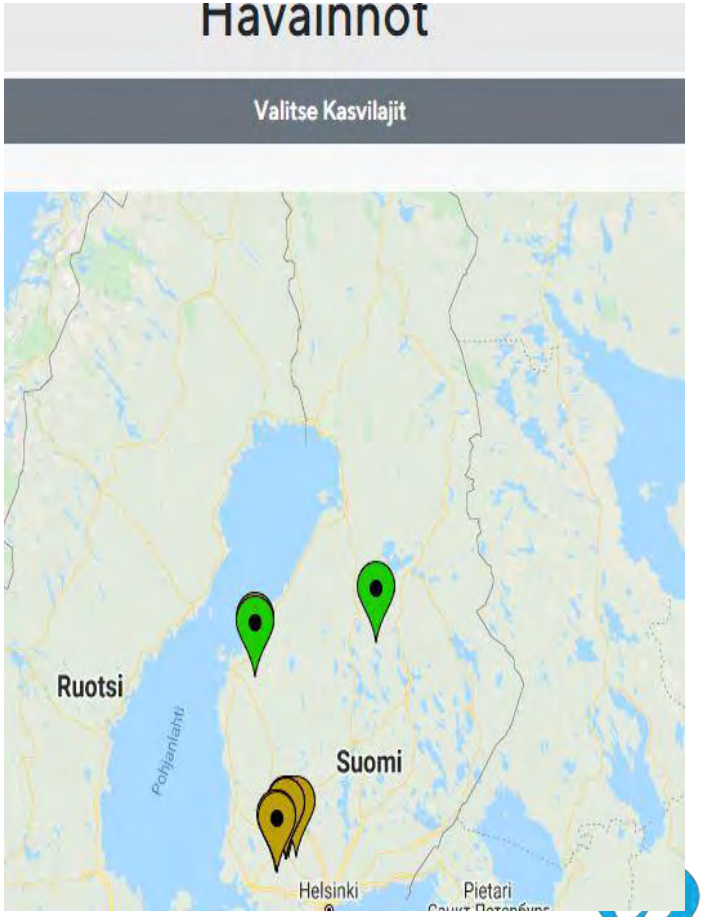

LukeKaskas-mobiilisovelluksen hyödyntäminen tarkkailussa

- Kaalin ja porkkanan tarkkailutulosten vienti LukeKasKas-mobiilisovellukseen
- Luo käyttäjätunnus ja salasana
- Valitse kasviryhmät, joita haluat seurata
- Valitse alahaalta uusi havainto
- Valitse kasviryhmä
- Valitse kasvitauti, tuhoeläin tai rikkakasvi
- Valitse tuhooja valikosta
- Valitse kuvauksen alta jatka tallentamista
- Tallennusvalikkoon voit laittaa sijainnin ja arvion tuhoojan runsaudesta
- Paina tallenna havainto

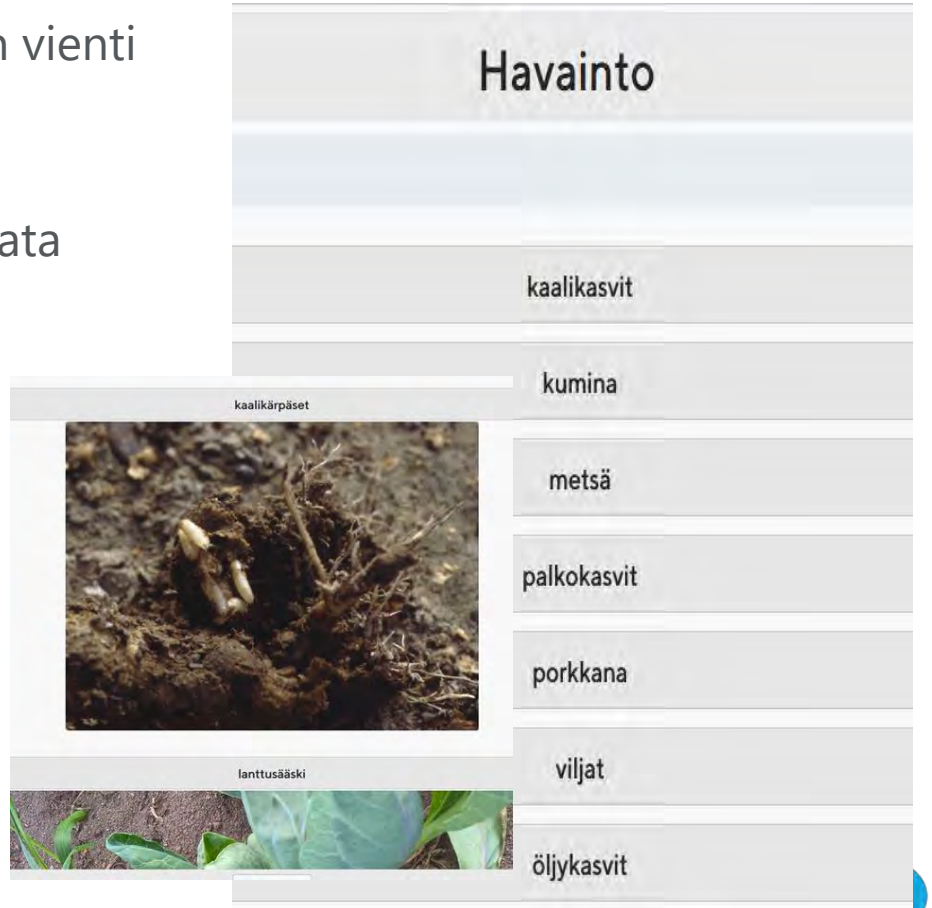

© Luonnonvarakeskus

LukeKaskas-mobiilisovelluksen hyödyntäminen tarkkailussa

- Kaskas-sovellus laajennettiin kaalikasveille ja siihen lisättiin keväällä kaalikasvien tuhoojakuvauksia mm. kaalikärpäset, kaalikirva, gammayökkönen, peltolude, kaalijauhiainen ja lanttusääski
- Havaintoja sovellukseen saatiin kaalikoista
- Lisää havaintoja toivotaan kaalikasvien ja porkkanan tuholaisista

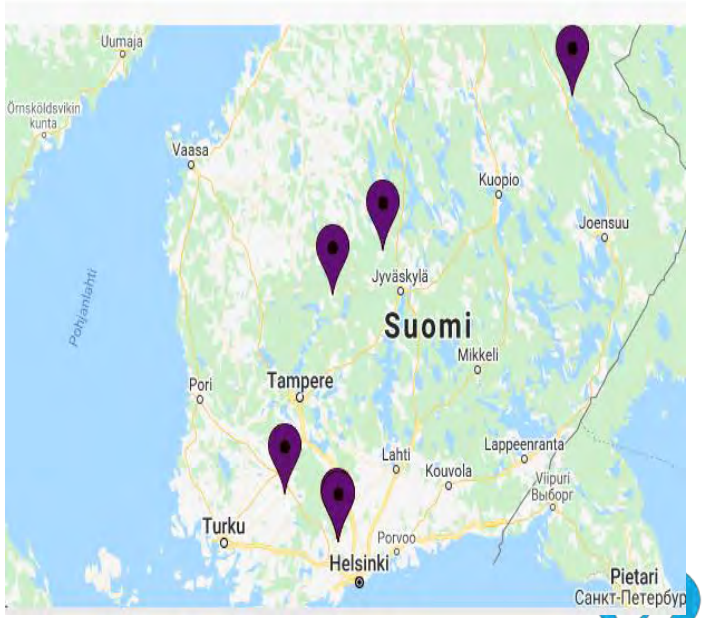

© Luonnonvarakeskus

Kiitos!

Luke
LUONNONVARAKESKUS